

Sygn. akt VIA Ca 976/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA– Ewa Stefańska (spr.)

Sędzia SA– Ewa Zalewska

Sędzia SO del. – Beata Waś

Protokolant– sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S. A. w W.

przeciwko Grupie (...) Sp. z o.o. w S., A. W., D. K. (1), D. K. (2), G. K., J. K., M. K. (1), M. K. (2) i P. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 maja 2012 r.

sygn. akt XXV C 1089/11

I zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że nadaje mu następującą treść:

- 1) **utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nakazowym w dniu 28 lutego 2011r. w części, tj. co do kwoty 426.049,51 zł (czterysta dwadzieścia sześć tysięcy czterdzieści dziewięć złotych pięćdziesiąt jeden groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz zasądzonymi w nim kosztami procesu;**
- 2) **uchyla nakaz zapłaty co do kwoty 46.000 zł (czterdzieści sześć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty i umarza postępowanie w tym zakresie;**

II zasądza od Grupy (...) Sp. z o.o. w S., A. W., D. K. (1), D. K. (2), G. K., J. K., M. K. (1), M. K. (2) i P. K. solidarnie na rzecz (...) S. A. w W. kwotę 8.974 zł (osiem tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt VI ACa 976/12

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. wnosił o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie solidarnie od pozwanych Grupy (...) Spółki z o.o., A. W., D. K. (1), D. K. (2), G. K., J. K., M. K. (1), M. K. (2) i P. K. na jego rzecz kwoty 472.049,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia płatności weksla, tj. od dnia 15 stycznia 2011

r. bądź od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Podstawą faktyczną dochodzonego roszczenia było niewykupienie przez pozwanych wypełnionego przez powoda weksla in blanco, stanowiącego zabezpieczenie wykonania umowy leasingu.

W dniu 28 lutego 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym nakazał pozwanym Grupie (...) Spółce z o.o., A. W., D. K. (1), D. K. (2), G. K., J. K., M. K. (1), M. K. (2) i P. K. aby zapłacili solidarnie powodowi (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 472.049,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 13.118 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Pozwani Grupa (...) Spółka z o.o., A. W., D. K. (1), D. K. (2), G. K., J. K., M. K. (1), M. K. (2) i P. K. wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty, domagając się jego uchylecia i oddalenia powództwa w całości. Wskazali, że finansujący zaniżył kwotę korzyści uzyskanych wskutek wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu, a w szczególności w korzyściach tych nie uwzględnił kwoty uzyskanej ze sprzedaży brony talerzowej. W konsekwencji dochodzone przez powoda odsetki nie zostały należycie wyliczone, skoro na ich wysokość wpływa prawidłowo ustalona kwota należności głównej.

W odpowiedzi na zarzuty powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w zakresie kwoty 426.049,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty wskazując, że sprzedaż brony talerzowej za kwotę 46.000 zł nastąpiła już po skierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. Następnie na rozprawie w dniu 26 września 2011 r. powód cofnął pozew powyżej kwoty 426.049,51 zł ze zrzeczeniem się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 16 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy wydany w postępowaniu nakazowym nakaz zapłaty w części, tj. w zakresie kwoty 360.712,82 zł, uchylając go w pozostałym zakresie i oddalając powództwo w tej części. Ponadto Sąd pierwszej instancji umorzył postępowanie w zakresie kwoty 46.000 zł.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 4 grudnia 2008 r. (...) S.A. z siedzibą w W. zawarła z Grupą (...) Spółką z o.o. umowę leasingu operacyjno-finansowego, której przedmiotem były urządzenia rolnicze, tj. kombajn ziemniaczany, kopaczka do cebuli, obcinacz szczypioru, formowacz redlin, taśma teleskopowa, przedsortownik, ścinacz łącin i brona talerzowa. Wartość netto brony talerzowej wynosiła 68.000 zł, zaś pozostałych urządzeń 635.765,95 zł. Umowa została zawarta na okres 60 -ciu miesięcy, przy czym raty leasingowe były płatne co miesiąc i skalkulowano je z uwzględnieniem sezonowego charakteru działalności pozwanej Spółki. Częścią umowy leasingu były Ogólne Warunki Leasingu oraz plan płatności. Dodatkowo strony uzgodniły tzw. opcję zakupu, zakładającą nabycie przez pozwaną Spółkę przedmiotów leasingu za wartość końcową, nie niższą niż hipotetyczna wartość netto posiadanych urządzeń.

W celu zabezpieczenia należytego wykonania umowy leasingu, Grupa (...) Spółka z o.o. wystawiła weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, który został poręczony przez pozostałych pozwanych. Powód miał prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą wysokości sumy wszystkich kwot należnych z tytułu umowy leasingu w razie niedotrzymania przez korzystającego umownego terminu zapłaty tych kwot, czy to w czasie trwania umowy, czy też po jej rozwiązaniu lub wygaśnięciu. Do sumy wekslowej mogły być doliczone odsetki należne do dnia wypełnienia weksla i koszty wypełnienia weksla.

Początkowo pozwana Spółka płaciła raty leasingowe. Po zaprzestaniu ich płacenia, powód pismem z dnia 10 lutego 2010 r. wypowiedział pozwanej umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, na podstawie pkt 9.1 Ogólnych Warunków Leasingu. Na datę rozwiązania umowy pozwany nie zapłacił powodowi należności z tytułu rat leasingowych obejmujących część kapitałową i odsetkową wraz z odsetkami ustawowymi w łącznej kwocie 144.900,81 zł, przy czym kwota ta nie obejmowała brony talerzowej, w związku z którą dług leasingobiorcy wynosił 12.521,22 zł. Na dług pozwanej Spółki składały się także koszty prowizji w wysokości 3.660 zł, przy czym łączna należność z tego tytułu, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 27 kwietnia 2010 r. do dnia 14 stycznia 2011 r., wyniosła 4.002,84 zł.

Dodatkowo pozwani byli zobowiązani do zapłaty powodowi wartości końcowej w wysokości 1% ceny nabycia urządzeń, obejmującej kwoty 7.091,92 zł netto i 680 zł netto.

(...) S.A. z siedzibą w W. wystawiła pozwanej Spółce faktury obejmujące raty leasingowe wymagalne przed wypowiedzeniem umowy (od nr 8 do nr 14), obejmujące część kapitałową i odsetkową, a także roszczenie odszkodowawcze należne na podstawie pkt 9.2 Ogólnych Warunków Leasingu oraz koszty prowizji. Zgodnie z pkt 9.2 Ogólnych Warunków Leasingu, w razie wypowiedzenia umowy leasingu strona wypowiadająca tę umowę uprawniona była do roszczenia o naprawienie szkody poniesionej wskutek wypowiedzenia. Finansujący mógł więc żądać od korzystającego zapłaty kwoty składającej się z sumy uzgodnionych opłat (cena leasingu) za resztę podstawowego okresu umowy leasingu lub kalkulacyjnego okresu leasingu, w tym za wartość końcową, o ile korzystający zobowiązał się do wykupu przedmiotu leasingu. Przy obliczaniu szkody finansujący miał uwzględnić odpowiednio korzyści odniesione przez niego wskutek przedwczesnego wypowiedzenia umowy leasingu, w szczególności zaś korzyści z tytułu odsetek.

Po wypowiedzeniu umowy pozwana Spółka została obciążona roszczeniem odszkodowawczym w postaci rat od nr 16 do nr 60 w wysokości po 10.320,23 zł netto, za wyjątkiem rat o nr 17, 25, 29, 37, 41, 49 i 53, których wysokość ustalona została na kwoty po 33.098,87 zł netto. Suma tych rat odpowiada kwocie 623.860,83 zł netto, przy czym dotyczy ona urządzeń rolniczych oprócz brony talerzowej. Ponadto powód obciążył pozwaną Spółkę roszczeniem odszkodowawczym dotyczącym brony talerzowej w kwocie 61.767,12 zł netto, obejmującej raty leasingowe od nr 15 do nr 60 w kwotach po 970,36 zł, za wyjątkiem rat o nr 16, 24, 28, 36, 40, 48, 52 i 60, których wysokość jednostkowa została ustalona na kwotę 3.111,68 zł netto. Suma tych rat odpowiada kwocie 61.767,12 zł netto.

Ponieważ strony umowy zobowiązały się do zawarcia umowy sprzedaży przedmiotów leasingu po zakończeniu umowy, zaś pozwana Spółka miała je nabyć za wartość końcową nie niższą niż hipotetyczna wartość netto tych przedmiotów, powód obciążył pozwaną Spółkę obowiązkiem zapłaty wartości końcowej w wysokości 1% ceny nabycia, która dla brony talerzowej wyniosła 680 zł netto, zaś dla pozostałych urządzeń rolniczych 7.091,92 zł netto. Powód obciążył ostatecznie pozwaną Spółkę obowiązkiem zapłaty kwoty 690.314,82 zł, zmniejszając tym samym częściowo odsetki, bez uwzględnienia korzyści jakie odniósł z tytułu sprzedaży urządzeń rolniczych. Po zakończeniu umowy powód podjął działania mające na celu wycenę sprzętu, znalezienie na niego nabywcy i dokonanie jego sprzedaży. Powód skorzystał z tzw. gwarancji odkupu przez osobę trzecią, w ramach której dokonał sprzedaży urządzeń (oprócz brony talerzowej) za kwotę 440.330 zł netto na rzecz (...). Powód odliczył więc od należności kwotę 440.330 zł netto, wystawiając noty korygujące na roszczenia odszkodowawcze, w związku z czym ostateczna wysokość roszczenia odszkodowawczego według powoda wyniosła 249.984,82 zł.

Natomiast powód miał problem ze sprzedażą brony talerzowej, która została wyceniona przez rzeczoznawców majątkowych na kwotę 46.000 zł. Za taką też kwotę powód sprzedał ją w dniu 16 marca 2011 r. na rzecz Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...). W związku z tym, w dniu 17 marca 2011 r. powód wystawił fakturę korygującą do noty księgowej dotyczącej roszczenia odszkodowawczego, które w zakresie brony talerzowej po korekcie wynosiło 16.184,93 zł. Dlatego roszczenie odszkodowawcze za bronę talerzową ostatecznie odpowiadało kwocie 62.184,93 zł netto, zaś za pozostałe narzędzia rolnicze kwocie 623.860,83 zł netto, co łącznie dawało kwotę 686.045,76 zł netto.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów. Zdaniem Sądu pierwszej instancji suma nieuiszczonych przez pozwaną Spółkę rat wraz z odsetkami ustawowymi odpowiada kwocie 157.422,03 zł, a nie wskazywanej przez powoda kwocie 163.411,31 zł. Wskazał również, że w odpowiedzi na zarzuty powód zaliczył do wartości dochodzonego roszczenia zapłatę kwot 7.091,92 zł i 680 zł tytułem wartości końcowej, podczas gdy nie zgłosił takiego żądania w pozwie i nie przedstawił dokumentów księgowych, z których wynikałaby taka należność, poprzestając na złożeniu Ogólnych Warunków Leasingu. Natomiast za niebudzący wątpliwości został uznany przez Sąd Okręgowy sposób liczenia roszczeń odszkodowawczych.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w znacznej części. Jednakże wskazał, że zgodnie z art. 495 § 2 k.p.c. w toku postępowania nakazowego nie można występować z nowymi roszczeniami zamiast lub obok dotychczasowych, zaś powód z takim roszczeniem wystąpił domagając się zapłaty kwot 7.091,92 zł i 680 zł tytułem tzw. wartości końcowej. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zarówno wystawca weksła, jak i ponoszący odpowiedzialność na podstawie art. 32 prawa wekslowego poręczyciele, nie kwestionowali ważności zobowiązania wekslowego, natomiast podnieśli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego, podważając wysokość zobowiązania wobec powoda. Przy czym, wobec przedstawienia przez powoda wypełnionego weksła, to na pozwanych spoczywał ciężar udowodnienia podnoszonych okoliczności.

Pozwani zakwestionowali wysokość roszczenia odszkodowawczego podnosząc, że po zakończeniu umowy leasingu powód odebrał urządzenia rolnicze, które były w dobrym stanie i ich cena powinna pomniejszyć zobowiązanie finansowe pozwanych. Ponieważ powodowa Spółka nie ujawniła warunków transakcji, uniemożliwiła pozwany prowadzenie polemiki. Ponadto pozwani zgłosili zarzut nieprawidłowego obliczenia rat leasingowych pozostałych do zapłaty, nie podając żadnego uzasadnienia. Odnosząc się do pierwszego zarzutu Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z art. 709¹⁵ k.c. w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

W rozpoznawanej sprawie niesporna jest okoliczność, że umowa leasingu została rozwiązana z przyczyn leżących po stronie pozwanej Spółki, która pozostawała w zwłoce z zapłatą należnych rat leasingowych. Przedmiotowa umowa leasingu przewidywała na rzecz finansującego uprawnienie do jej wypowiedzenia w sytuacji, gdy korzystający dopuszcza się zwłoki w zapłacie co najmniej jednej raty lub przez co najmniej miesiąc zalega z opłaceniem innych opłat. Wówczas powód miał obowiązek wyznaczenia pozwanej Spółce na piśmie dodatkowego 14 -to dniowego terminu do zapłaty, z zagrożeniem wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym. Powód pismem z dnia 24 listopada 2009 r. wezwał pozwaną Spółkę do uregulowania w terminie 14 dni należności z tytułu nieuiszczonych rat leasingowych za okres od 1 lutego 2009 r. do 15 listopada 2009 r., a następnie pismem z dnia 10 lutego 2010 r. wypowiedział umowę leasingu.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie pkt 9.2 Ogólnych Warunków Leasingu, powód na wypadek wypowiedzenia umowy miał prawo domagać się roszczenia o naprawienie szkody poniesionej wskutek wypowiedzenia. W takim przypadku powód mógł żądać od korzystającego zapłaty kwoty składającej się z sumy uzgodnionych opłat (cena leasingowa) za resztę podstawowego okresu umowy. Należna z tego tytułu kwota obejmuje 45 rat leasingowych od nr 16 do nr 60 w wysokości po 10.320,23 zł każda, za wyjątkiem rat nr 17, 25, 29, 37, 41, 49 i 53, których wysokość została ustalona na kwoty po 33.098,87 zł. Suma tych rat łącznie z odsetkami odpowiada kwocie 623.860,83 zł i podlega pomniejszeniu o korzyści uzyskane przez powoda na skutek sprzedaży sprzętu rolniczego (poza broną talerzową) za kwotę 440.330 zł netto. Dlatego suma roszczenia odszkodowawczego za urządzenia rolnicze (poza broną talerzową) wynosi 183.530,83 zł. Natomiast roszczenie odszkodowawcze dotyczące brony talerzowej obejmuje 46 rat leasingowych od nr 15 do nr 60 w wysokości po 970,36 zł każda, poza ratami o numerach 16, 24, 28, 36, 40, 48, 52 i 60, których wysokość została ustalona na kwoty po 3.111,68 zł. Suma tych rat łącznie z odsetkami odpowiada kwocie 61.757,12 zł, przy czym w toku procesu uległa ona zmniejszeniu o uzyskaną przez powoda korzyść wynikającą ze sprzedaży brony talerzowej za kwotę 46.000 zł netto. Roszczenie odszkodowawcze z tego tytułu wynosi więc 15.757,12 zł. Dlatego, w ocenie Sądu pierwszej instancji, roszczenie odszkodowawcze odpowiada łącznie kwocie 199.287,95 zł.

Natomiast za częściowo zasadny uznał Sąd Okręgowy zarzut pozwanych dotyczący rozliczenia zaległych rat leasingowych. Wskazał, że matematyczne zliczenie należnych i niezapłaconych rat, na podstawie wystawionych przez powoda faktur, daje kwoty 12.521,22 zł za broną talerzową i 144.900,81 zł za pozostałe urządzenia rolnicze. Zdaniem Sądu pierwszej instancji powodowi należy się także kwota prowizji 4.002,84 zł, stąd łączna kwota jego należności wynosi 360.712,82 zł i taką właśnie kwotę zasądził na rzecz powodowej Spółki, oddalając powództwo w pozostałej

części. Ponieważ powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia ponad kwotę 426.049,51 zł, Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w tym zakresie.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wniósł powód (...) S.A. z siedzibą w W..

Apelacją z dnia 25 czerwca 2012 r. powód zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie, w jakim Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo co do kwoty 65.336,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz co do odsetek ustawowych od zasądzonej w wyroku bez odsetek kwoty 360.712,82 zł liczonych od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty. Powód wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez utrzymanie w mocy w tym zakresie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, a także zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego:

1) naruszenie prawa procesowego, tj.:

- art. 485 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że roszczenie wekslowe powoda zasądzone w całości nakazem zapłaty nie zasługuje w zaskarżonej części na uwzględnienie, mimo niekwestionowania przez stronę pozwaną prawidłowości i sposobu wypełnienia weksla in blanco;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niedokonanie wszechstronnego rozważenia zebranego w postępowaniu materiału dowodowego, w tym w szczególności nieustosunkowania się do roszczenia powoda o odsetki ustawowe od kwoty wekslowej, odsetki ustawowe od świadczeń odszkodowawczych zawartych w sumie wekslowej, nieuwzględnienia faktu, iż wartość resztowa zakwestionowana przez Sąd pierwszej instancji została ujęta przez powoda w świadczeniu odszkodowawczym jako jego element i wynikała z dokumentów księgowych, oraz błędnym wyliczeniu matematycznym dochodzonych przez powoda należności pozostającym w sprzeczności z dokumentami księgowymi i twierdzeniami powoda, w tym pominięciu wykazanych przez powoda i niekwestionowanych przez pozwanych należności z faktur i przyjęciu przez Sąd nieprawidłowej wysokości świadczeń odszkodowawczych;

- art. 495 § 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie roszczenia powoda dotyczącego wartości resztowej za zgłoszone w postępowaniu jako nowe roszczenie, podczas gdy stanowiło ono element świadczeń odszkodowawczych i jako takie zostało zgłoszone przez powoda już w pozwie;

- art. 98 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niezasądzenie od pozwanych na rzecz powoda pełnej kwoty kosztów postępowania obliczonej od kwoty zasądzonej pierwotnie nakazem zapłaty;

2) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie wbrew zgromadzonemu materiałowi dowodowemu, iż suma świadczeń odszkodowawczych dochodzonych przez powoda (po cofnięciu pozwu w zakresie kwoty 46.000 zł) wynosi 199.287,95 zł, podczas gdy z dokumentów i twierdzeń powoda wynika kwota 203.984,82 zł bez odsetek;

3) przepisów prawa materialnego, tj. art. 482 k.c. i art. 481 k.c. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie powództwa w zakresie roszczenia powoda o odsetki ustawowe od kwoty wekslowej od dnia wniesienia pozwu, tj. 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty, jak również nieuwzględnienia roszczenia powoda w zakresie odsetek ustawowych od świadczeń odszkodowawczych i wliczonych do sumy wekslowej.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w całości, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty są zasadne.

Sąd Okręgowy dokonał w większości prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Jednakże w zakresie wskazanym przez powoda w apelacji, Sąd pierwszej instancji wadliwie ustalił stan faktyczny sprawy, w szczególności w części dotyczącej obliczenia sumy należnych powodowi świadczeń odszkodowawczych. W konsekwencji, także rozważania prawne sądu pierwszej instancji są jedynie częściowo prawidłowe.

Słusznie podnosi apelujący, że Sąd Okręgowy wadliwie obliczył, iż wysokość należnego powodowi roszczenia odszkodowawczego bez odsetek wynosi 199.287,95 zł, zamiast 203.984,82 zł. Tymczasem w wyniku zsumowania kwot wynikających z dołączonych przez powoda do pozwu faktur i faktur korygujących (k. 77-106), po odjęciu kwot 440.330 zł i 46.000 zł uzyskanych ze sprzedaży urządzeń rolniczych, uzyskuje się kwotę wskazaną przez powoda. Szczegółowe wyliczenie tej kwoty przedstawił powód w apelacji, zaś Sąd Apelacyjny uznaje je za prawidłowe. Jednakże, w ocenie Sądu Apelacyjnego, w tym zakresie nie można Sądowi pierwszej instancji postawić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., albowiem jego błąd ma charakter matematyczny, a nie logiczny.

Ma również rację powód wskazując w apelacji, że Sąd pierwszej instancji naruszył art. 485 § 2 k.p.c. uznając, iż roszczenie wekslowe powoda zasądzone w całości nakazem zapłaty nie zasługuje częściowo na uwzględnienie, pomimo niekwestionowania przez stronę pozwaną prawidłowości i sposobu wypełnienia weksla in blanco. W postępowaniu nakazowym sąd z urzędu bierze pod uwagę jedynie formalną nieważność weksla (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2004 r., sygn. akt V CK 60/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 144). W przedmiotowej sprawie pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty twierdzili wprawdzie, że powód uzupełnił weksel w sposób sprzeczny z treścią stosunku podstawowego, jednakże nie zaoferowali nie tylko dowodów na tą okoliczność, lecz nie podali nawet jakichkolwiek twierdzeń faktycznych. Dlatego nie było podstaw do zakwestionowania przez Sąd Okręgowy kwoty wynikającej z dołączonego do pozwu weksla.

W orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się bowiem, że podmiot, który występuje z powództwem o zapłatę opartym na twierdzeniu, że dochodzone roszczenie przysługuje mu na podstawie weksla własnego podpisanego przez pozwanego jako wystawcę, powinien do pozwu dołączyć poświadczający to weksel. Jest to dowód z jego strony konieczny, a zarazem wystarczający. Pozwany przed tak uzasadnionym żądaniem może się bronić za pomocą różnego rodzaju zarzutów podważających zasadność tego żądania. Taki rozkład ciężaru dowodu w sprawach o żądanie zapłaty, które w całości znajduje potwierdzenie w treści weksla, jest zgodny z ogólną regułą wyrażoną w art. 6 k.c. (por. uzasadnienie wyroków Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 r., sygn. akt I CKN 215/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 128, z dnia 24 października 2003 r., sygn. akt III CK 35/02, Lex nr 148666, z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt V CSK 86/06, niepubl., z dnia 5 lipca 2007 r., sygn. akt II CSK 160/07, Lex nr 439205, z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt IV CSK 549/08, niepubl.).

Zgodnie z art. 709¹⁵ k.c. w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. Przy tym, korzyść finansującego z rozwiązania umowy wyraża się w zyskach wynikających z odzyskania rzeczy będącej jej przedmiotem i zadysponowania nią w postaci sprzedaży czy też oddania do odpłatnego używania bądź korzystania (na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu).

W orzecznictwie (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt I CSK 641/09, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 35) wskazywane jest, że przewidziana w art. 709¹⁵ k.c. odpowiedzialność korzystającego ma charakter odpowiedzialności kontraktowej. Dlatego zgodnie z ogólnym założeniem odpowiedzialności odszkodowawczej, przedmiotowe odszkodowanie ma przywrócić stan, jaki istniałby, gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę, nie może natomiast przewyższać uszczerbku powstałego w majątku poszkodowanego (art. 361 § 2 k.c.). Uzasadnia to zaliczenie na poczet szkody korzyści uzyskanych przez poszkodowanego, czyli *compensatio lucri cum damno* (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., sygn. akt III CZP 7/10, Lex nr 585826). Zaliczenie korzyści na poczet szkody uzależnia się od tego, aby korzyść i uszczerbek stanowiły następstwo tego samego zdarzenia.

Przy tym najczęściej przyjmuje się, że nie jest konieczne istnienie między uzyskaniem korzyści a zdarzeniem powodującym szkodę adekwatnego związku przyczynowego. Wystarcza bowiem, aby zdarzenie powodujące szkodę stanowiło *conditio sine qua non* uzyskania korzyści. Natychmiastowa zapłata finansującemu przez korzystającego

wszystkich przewidzianych w umowie a nieuiszczonych rat ma na celu przywrócenie takiego stanu, w jakim finansujący znajdowałby się, gdyby korzystający należycie wykonywał umowę leasingu i nie dał powodów do jej przedwczesnego zakończenia. Pełni zatem funkcje odszkodowania za szkodę wyrządzoną finansującemu wskutek naruszenia przez korzystającego umowy leasingu z przyczyn, za które on odpowiada (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., sygn. akt I CSK 354/07, Lex nr 361435).

Jednakże pełna kwota ustalonych w umowie a niezapłaconych rat mogłaby przewyższać uszczerbek powstały w majątku finansującego, czyli wykraczać poza granice dopuszczalnej wysokości odszkodowania wyznaczone przez art. 361 § 2 k.c. Dlatego w art. 709¹⁵ k.c. przewidziano pomniejszenie kwoty umówionych a niezapłaconych rat o dwa rodzaje korzyści: po pierwsze - o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek zapłaty rat przed terminem określonym w umowie leasingu, zaś po drugie - o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek rozwiązania umowy leasingu w następstwie jej wypowiedzenia. Pomniejszenie to jest oparte na założeniach *compensatio lucri cum damno*.

Zgodnie z art. 709¹⁵ k.c., z chwilą rozwiązania umowy wskutek jej wypowiedzenia finansujący może żądać od korzystającego nie tylko zapłaty rat, których terminy wymagalności przypadły przed tą chwilą, ale i wszystkich pozostałych umówionych rat, których ustalone terminy wymagalności przypadają po tej chwili. Ostatnio wymienione raty stają się więc natychmiast wymagalne z chwilą rozwiązania umowy leasingu wskutek jej wypowiedzenia, i do tych właśnie rat ma zastosowanie rozwiązanie, które przewiduje pomniejszenie wypłacanych finansującemu rat o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem.

Natomiast korzyść uzyskaną przez finansującego wskutek rozwiązania umowy leasingu należy wiązać przede wszystkim z odzyskaniem przez finansującego przedmiotu leasingu i wynikającą stąd możliwością decydowania o jego dalszych losach. O wysokości tej korzyści rozstrzyga wartość odzyskanego przedmiotu. Przy tym, wartość ta ze względu na charakter regulacji zawartej w art. 709¹⁵ k.c. powinna być określana na zasadach, na jakich określa się wartość dóbr przy ustalaniu odpowiedzialności odszkodowawczej. Należy przy tym mieć w szczególności na względzie, czy dany przedmiot może być jeszcze eksploatowany na podstawie nowej umowy. Jeżeli zaś zawarto już co do niego nową umowę, za miarodajną należy uznać jego wartość określoną przez strony tej umowy. Sąd Najwyższy przyjął, że w takim przypadku wysokość uzyskanej korzyści wynika z transakcji rynkowej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt I CSK 641/09, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 35).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w przedmiotowej sprawie powód ustalił wysokość objętych pozwem należności zgodnie z powyższymi regułami, co uzasadniało uwzględnienie powództwa w całości, poza kwotą 46.000 zł, co do której powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. W tym zakresie postępowanie podlegało umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1, 2 i 4 k.p.c. Zasadzeniu na rzecz powoda podlegała kwota 426.049,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Na kwotę tą składają się: kwota niezapłaconych wymagalnych rat leasingowych wraz z kwotą skapitalizowanych odsetek liczonych od tej kwoty za okres od dnia wymagalności do dnia 14 stycznia 2011 r., kwota 203.984,82 zł tytułem roszczenia odszkodowawczego z uwzględnieniem uzyskanych przez powoda korzyści wraz z kwotą skapitalizowanych odsetek liczonych od tej kwoty za okres od dnia wymagalności do dnia 14 stycznia 2011 r., a także kwota prowizji wraz z kwotą skapitalizowanych odsetek liczonych od tej kwoty za okres od dnia wymagalności do dnia 14 stycznia 2011 r. Na podstawie art. 481 § 1 i 2 w zw. z art. 482 § 1 k.c., od powyższej kwoty powodowi należą się dalsze odsetki ustawowe liczone za okres od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia zapłaty. W konsekwencji zmianie ulega również rozstrzygnięcie o kosztach procesu przed Sądem pierwszej instancji, zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 386 § 1 k.p.c. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.